

MEDLEMSBLAD FOR RYFYLKE LODGE 8 - 023

SONS OF NORWAY DISTRIKT 8

Vårt organisasjonsnummer: 988997382

Ved bruk av Grasrotandelen må organisasjonsnummer oppgis

Bank - Hjelmeland Sparebank: Konto 3353 22 23259

MAI 2014 – Årgang 17 (stiftet 1997)

SONS OF NORWAY ble stiftet i Minnesota i 1895, og fikk Norge som distrikt nr. 8 i 1982. Foreningen har i dag over 390 lokalforeninger/lodger i USA (D1-D6), Canada (D7+D4) og Norge D8. Medlemstallet totalt er 59300. I Norge er det 16 lokale lodger i drift, med et samlet medlemstall på ca. 1300. Vårt fremste mål er å opprettholde kontakten med det norske Amerika, og arbeide for å sikre/dokumentere emigrasjons-historien som en viktig del av vår nyere norske historie. Det er i dag like mange norskættede i USA som det er nordmenn i Norge. Fra «alle» bygder og byer i Norge reiste folk til Amerika i tiden 1825 – 1925.

Sons of Norway's Hjemmesider:

www.sonsofnorway.com
www.sonsofnorway8.com/

DET BLIR LODDTREKNING

UNDER MEDLEMSMØTET
14. MAI.

VI HÅPER MANGE HAR
ANLEDNING TIL Å BIDRA
MED GEVINSTER.

PÅ FORHÅND –
MANGE TAKK

INNHold:

Presidenten har ordet	1
Styret	2
Annonser	2, 4 og 8
Referat fra medl.møtet	3 og 5
Rogalendinger i USA ...	4
Gratulerer	5
Notér deg ...	5
Gammelnytt	6
Kjærighet ...	7
Ryfylke Lodge	7
Velkommen til medlemsmøtet	8

PRESIDENTEN HAR ORDET

Gode medlemmer i Ryfylke Lodge.

Takk for sist!

Tida flyg! Påskehelga er over og det kjennest som sommaren er her.

Det var godt frammøte og godt vær på møtet 9. april i Årdal.

Det vart kan henda, vel mykje historie på ein kveld? Men det vart nå slik, og for meg vart det ein interessant kveld. Sjøl om eg trudde det meste var kjent stoff, var det likevel nye ting å plukka opp. Terje Borgen hadde funne fram fakta frå tida på 1800 talet då Gamlekyrkja lett kunne vorte rasert og Odd Harald hadde funne nye opplysningar om tida "Nye Kyrkja" vart bygd.

Eg minner om båt turen til Rosendal som går av stabelen den 21. juni. Fram til 21. mai har medlemmer første rett på plass ombord, etter den tid er det "første mann til mølla". Ynskjer de å vera med er det best å bestemma seg før 21. mai. Det er viktig å fylla båten av omsyn til prisen pr. person. Får me fint sommarvær, vert det ein flott tur!

Sons of Norway har ein del medlemsfordeler.

Det skulle vore tema på møtet i Årdal i april, men som dei som var der såg, så gjekk møtet litt "over stakk og stein" og dette falt ut. Difor kjem me litt tilbake til dette på møtet 14. mai.

Medlemsverving er fortsatt eitt fokusområde. Møtet i Årdal gav oss eitt nytt medlem. Tenk gjennom om de har kandidatar som kan tenkjast å vera interessert. **Spør dei!** Målet må vera å få meir enn 10 nye medlemmer. Meld frå til Jens Inge om de har kandidatar.

Feiring av grunnlova er i fokus dette året. Det passar difor godt å setja fokus på 17. mai feiringa på møtet 14. mai.

Ingebjørg Tunland har dette som tema på møtet på Vaulali. Møt mannsterkt fram!

Vel møtt til nytt møte på Vaulali 14. mai!

Sigbjørn

VÅRE ANNONSØRER STØTTER OSS –
DU BØR ETTERSØRRE DERES TJENESTER

Styret for Ryfylke Lodge 2014

President

Sighjørn Schmidt
4137 Årdal i Ryfylke
s.schmidt@online.no
Tlf. 51752446 / 95267992

Visepresident

John Harry Hevrøy
Fjellsv. 11B
4100 Jørpeland
johhevro@online.no
Tlf. 51747761 / 90825915

Sekretær

Jens Inge Børkja
Børkja
4130 Hjelmeland
jens.borkja@inbox.com
Tlf. 45228963

Kasserer

Ingrid Engedal
Ekornvegen 3
4100 Jørpeland
ingrid.engedal@lyse.net
Tlf. 90183024

Finanssekretær UTGÅR

Aktivitetsleder
Astrid Sagård
Ryfylkevegen 2662
4120 Tau
astrid.sagaard@gmail.com
Tlf. 951 45 914

Marshall / Matr.forv.

Pål Barkve
Ryfylkev. 2560
4120 Tau
Tlf. 51746415 / 95253972

Redaktør

Kåre Abrahamsen
Varhaugvegen 9
4120 Tau
ksa@lyse.net
Tlf. 51746215 / 98476287

Rådgiver

John Harry Hevrøy
Fjellsv. 11B
4100 Jørpeland
johhevro@online.no
Tlf. 51747761 / 90825915

Redaksjonskomité

Anna Børkja
Børkja
4130 Hjelmeland
anna.borkja@bluezone.no
Tlf. 47900331

og

Odd Harald Olsen
4130 Hjelmeland
o-haral@online.no
Tlf. 51750512 / 90751907

POST:

Ryfylke Lodge 8-023
Sighjørn Schmidt
4137 Årdal i Ryfylke

Link til medl.bladet:

Strand Hist. og Ættesogelag:
<http://www.strandhistorie.no/>

**ULLESTAD OG JANSEN
TRANSPORT AS**
VIKANESSET SØR - 4130 HJELMELAND
Tlf 51 75 00 55 - FAX 51 75 00 46

Jansen Betong a.s.

4130 Hjelmeland
Tlf. 51 75 22 61 / 909 21 446
Fax. 51 75 01 59

Betongarbeid - Naturstein - Fliser

LEDIG
ANNONSEPlass

AS RYFYLKE TRELAST

ALSVIK - 4120 Tau
Telefon 51 74 11 00.
Telefax 51 74 11 01

**STRAND
BYGG AS**
Nordmarka - 4120 Tau
Telefon 51 74 36 00 - 920 79 310 - 11-12

STØPESAND, PUKK OG GRUS
Henter du ved våre sandtak i Jøsenfjord eller Årdal

Er det noe du lurer på?
Ta kontakt med vår avdeling i Årdal:
51 75 42 00 / 51 75 42 01

NORSTONE
HEIDELBERG CEMENT Group

www.norstone.no

Velkommen til

TAU PIZZAKAFÉ
PIZZA - KEBAB - SALAT - HAMBURGER - BAGUETTE
Åpningstider: mandag 19:00 - lørdag 12:00

TAU PIZZA KAFÉ
Ryfylkeveien 1986
4120 TAU.
Tlf.: 51 74 67 16

Årdal Landbruk

Verksted - Traktorer,
redskaper, motorsager
m.m.

Åpningstider:

Mand-fred 08-16, lørdag 10-13
Telefon 51 75 26 40

SKAL DU TIL USA?

Kontakt
Sons of Norway's hovedsamarbeidspartner
for våre gunstige avtalepriser:

www.usaexperten.no

Flybillletter - Hotell - Leiebiler

Tlf + 47 38 35 02 04 -

www.usaexperten.no

epost: firmapost@usaexperten.no

Sterling

Sterling White Halibut AS
Hundsnes, NO-4130 Hjelmeland
Norway

Tel.: +47 21 56 23 00
Fax: +47 21 56 22 01

www.marineharvest.com
www.sterlingwhitehalibut.com

Hjelmeland Sparebank

ryfylkebanken

Stikk innom og ta en prat med oss om:

- Bank og Forsikring
- Sparing og Lån
- Leasing
- M.m.

Hovedkontor: 4130 Hjelmeland

Telefon sentralbord: 51 75 44 00

Salgskontor Jørpeland – Oldeidegården
4100 Jørpeland

Telefon sentralbord: 51 74 55 50

Åpningstid: 09:00-15:00 man-fre

Referat fra medlemsmøte – 09.04-2014 på Årdal skule, Årdal i Ryfylke

Tilstades frå styret: Sigbjørn Schmidt, John Harry Hevrøy, Ingrid Engedal, Pål Barkve, Kåre Sigve Abrahamsen, Jens Inge Børkja. Fråværande: Astrid Sagård,

Denne kvelden vart svært interessant og innhaldsrik med oppmøte ved Årdal gamle kyrkje og foredrag om kyrkja ved Terje Borgen. Deretter hadde me ei god matøkt i musikkrommet på Årdal skule med glimt frå krigstida i Årdal av Sigbjørn Schmidt. Til slutt flytta me oss over til ”nyekyrkja” der Odd Harald Olsen fortalde om den store gáva frå Amerika. Totalt 41 frammøtte.

Iflg. Terje Borgen har Årdal gamle kyrkje ført ein hard kamp mot både naturen og folk, endåtil ein prest ville riva henne, men ho står godt ennå. Kyrkja er bygd i fleire etappar. Når første delen vart bygd strides det om, men sannsynlegvis på slutten av 1500-talet. Ho er også kalla kyrkja under 3 tak.

Under ein reparasjon på 1800-talet i sørvestre hjørnet vart det funne rester av ei eldre kyrkje, truleg ei stavkyrkje. Materialer i deler av bygget er truleg kome frå denne. Det var ikkje krav om stor plass i mellomalderen. Kyrkjerommet var opprinneleg på 8,5 x 7,5 m pluss våpenhuset ved inngangen pluss eit lite kor. Det var verken stolar eller benker så folk måtte stå under messa som helst skulle vara i 4 timar. Benkene kom først i 1630 og vart laga av Thomas og Lauritz Snekker. Inn til benkene som stod lengst framme var det dører som var påmåla eller utskorne med namn. Det var finfolket som sat der. Dei betalte nok litt for desse plassane lengst framme. Nedover sat dei etter rang og ikkje var det dører heller der husmennene og andre med låg status sat heilt bak. Etter kvart som folketalet auka vart det for liten plass og kyrkja vart påbygd.

Deler av 1700- og 1800-talet var kyrkja i privat eige. I 1830 var golvet så dårleg at dei måtte leggja ut lauvkjervar til å gå på. Kommunen kjøpte kyrkja i 1851 for 30 spesidalar. I ein hauststorm i 1852 heldt halve taket på å fyka av. I 1854 kom det krav frå stiftsdireksjonen om utbygging og reparasjon. Heradsstyret hadde ikkje råd, nauda var stor og utvandringa til Amerika likeså. I 1860 vart det utført heilt naudsynt vedlikehald. I 1868 gjorde heradstyret vedtak om å byggja ny kyrkje, men finansene var vanskelege og i 1871 vart vedtaket omgjort og litt vøling vart utført i 1872. Heldigvis var kommunen fattig, elles hadde den gamle kyrkja fått same skjebne som mange andre, nedriven og seld på auksjon. Thomas og Laurits Snekker har også laga altertavla og talerstolen og Godtfred Henchel har måla desse. Elles er kyrkja prega av måla dekorasjonar i rikt monn. Tidlegare hang eit krusifiks over inngangsdøra. Det er frå ca. 1250 og tyder også på at det var ei eldre kyrkje her. Krusifikset vart i 1908 overført til Stavanger Museum. Det er nå eit bilete av krusifikset att i kyrkja.

Utvandra Årdalsbuar samla inn pengar og sende heim så det kunne byggjast ny kyrkje. Sentrale styremakter meinte at desse pengane skule brukast til vedlikehald av den gamle kyrkja i staden. Svaret frå USA var at pengane skulle gå til ny kyrkje. Grunnsteinen vart nedlagt 13/7-1914. Kyrkja stod ferdig i 1916. Fyrst i 1919 vart den endeleg godkjent av departementet og ho vart vigsla 28/3-1919 av biskop Bernt Støylen.

Som sokneprest Thoulow måtte også departementet erkjenne: ”Man kan bøye jern og stål, men stivnakkede Årdalsbuar kan ingen bøye.”

Sigbjørn Schmidt nemnde først 2 minne frå slutten av krigen. Flaggstengene som hadde lege nede under krigen vart reiste og ungene klatra i desse. Elles hugsar han at Nils Mæle reiste til England i 1942. Han var med på invasjonen i Normandie, i saniteten. Han kom heim att og blei satt av på kaien i Årdal frå ein engelsk MTB.

I samband med okkupasjonen i 1940 vart det evakuering frå Stavanger. Eit ektepar opphavelg frå Sunnfjord og Lofoten kom til Årdal. Mannen var reserveoffiser og var mobilisert til Dirdal og kona med eit lite barn fylgde båten til kai i Årdal. Bestefar til Sigbjørn var ekspeditør på kaien og ho spurde han om det var husrom nokon stad. Han svara at ho måtte høyra med kvinnfolka inne. Ho fekk husrom der og barnet fekk ei kommodeskuff til seng. Mannen hennar kom att frå Dirdal, men vart seinare fanga og sendt til Tyskland og Polen. Kona reiste vekk ei tid men kom att seinare med endå ein unge. Også mannen kom att. Desse blei mest på som ein del av familien, sa Sigbjørn.

Elles hugsar han at det var lite tyskarar i Årdal under krigen. Det er visst fleire i dag (*som turistar*, red. anm.). Motstandsarbeid grodde til, spesielt lenger nord, i Førre. Tre menn i motstandsørsla frå Hjelmeland vart fanga og skotne på Trandum. Det var Oliver Mjøllhus, Birger Åsland og Magnus Tuntland. Frå distriktet her var det 3 personar samt nokre frå Strand og Stavanger som var sentrale i å førebu landingsplasser for materiell og folk frå England. Aktuelle område var Livastølmyrane, Måmyrå og Målandsheiå.

(forts. side 5)

Fra samlingen på Årdal skule. Vi kan se Terje Borgen til venstre. Med ryggen til kjenner vi igjen Odd Harald og Anna Olausen pluss Anna og Jens Inge Børkja mens Turid Langvik ses i nh. hjørne.

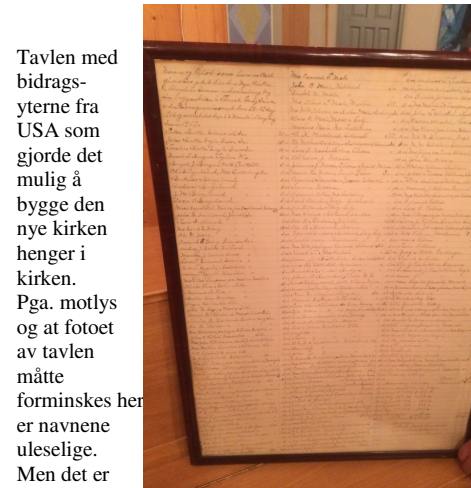
Til høyre i bildet ser vi Torleiv og Tordis Pundsnes, lengre borte John Harry og Marit Hevrøy

Kanskje et kommende Sons medlem? Iallfall likte nok Kaylib Johannes Stenberg godt syltetøy på maten.

Fra Årdals nye kirke på kvelden etter samlingen på skulen. Odd Harald på talerstolen.

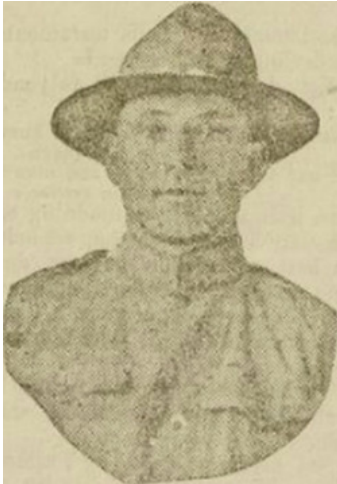

Tavlen med bidragsyterne fra USA som gjorde det mulig å bygge den nye kirken henger i kirken. Pga. motlys og at fotoet av tavlen måtte forminskes her er navnene uleselige. Men det er fullt mulig å lese dem på tavlen.

**Rogalendinger i USA som deltok i 1. verdenskrig
- med fokus på Strand-, Forsand- og Hjelmelandsbuer (del 7 og 8)**

Lisa Knutsen skriver:

<http://pedersgaten.org/index.php/folk/154-rogalendinger-som-deltok-i-1-verdenskrig-del-7> Strandbuer

— Gabriel Olsen Jøssang, Strand, 27 aar, har været i Amerika i 8 aar; han reiste til Syd Dakota og har arbeidet paa farm. Han kom antagelig til Frankrig i mai 1918. Siden har han ofte skrevet hjem, men fortæller aldrig noget om krigen. »Her er en plads og jeg har gaaet igjennem litt av hvert her beste kan du tro, riar kan i et brev til din mor. »Jag har været ved fronten, der hvor vi døde med tyskerne; de er meget usige, men de skal nok sætte sig op, det kan stå. Det er det eneste, han fortæller om krigen.

<http://pedersgaten.org/index.php/folk/154-rogalendinger-som-deltok-i-1-verdenskrig-del-8> Årdal- og Hjelmelandsbuer

— Andreas A. Walheim, Mott, Nord Dakota, nu i Frankrig. Walheim er født i Aardal.

— Brødrene Lars Johannes og Geert Nesvig, Leeds, Nord Dakota. Forældre Peder Larsen Nesvig, Hjelmeland, og hustru Mathilde, født Torgerta, Spring, Grove, Minn.

— Ole J. Larsen, født i Hjelmelandsvaagen av forældrene Lars Lie og hustru Bertha, født Hadledatter. Ole ligger paa et hospital i Frankrig, antagelig saaret.

— Tillman Bernhard Askvig, Goldfield, Iowa, i Frankrig. Forældre Ole Askvig fra Hjelmeland (død). Mor Martha Blene, født Wiken, Strandebarne.

Strandbuer

— Lauritz Veland fra Strand, i Frankrig. Forældre døde.

— Jean A. Thorsen, Middleton, Wisconsin, nu i Frankrig. Forældre Askild Thorsen fra Jelsa og hustru Matha, dt Johnsen, fra Lysefjord.

Dette skulle være de siste fra Forsand, Strand, Årdal og Hjelmeland.

Takk til Lisa Knutsen

Forsandbuer

CARICA

Carica AS – Cruiseeksperten

Vi har cruise over hele verden

Jakob Askelands vei 9, 4391 Sandnes
Tlf. 51 63 74 00, post@carica.no

www.carica.no - Gratis parkering

Referat fra medlemsmøte – 09.04.2014 (forts. fra side 3)

Første droppet var 2. nyttårsdag 1945 med 4 personar og 25 kolli. Dette vart frakta til Livastøl. Nytt dropp i april på Måmyrå med 2 personar og 22-23 kolli. Dag Ånestad, sonen til lensmannen, brekte foten og blei frakta på rygg til ei lita hytte ved Fiskeløys. Lege frå Stavanger blei tilkalt då legen på Hjelmeland var arrestert. Ånestad blei etterpå gøymt på Lindebakken på Riskedal der noko av utstyret blei mellomlagra. Han blei der til slutten av krigen. Noko av utstyret i droppet var sprengstoff som vart nedgrove. Seinare blei det teke ned litt handvåpen.

Ei dame det vart «varmt for», måtte koma seg vekk. Ho drog frå Fister til Lindebakken, derifrå til ein støl i Bønardalen. Dette var midtvinters med kulde og snø. Det vart bygd ei lita hytte på 2,5 x 3,5 m som svært få visste om inne i tett skog i Bønardalen. Fleire hjelpte til å bera mat. Seinare var ho 5 veker i ei stove på Skogarbø.

8. mai 1945 vart flaget heist!

I nyekyrkja fortalde Odd Harald Olsen at utvandringa starta frå Årdal i 1836 med dei to skutene Enigheden og Norden frå Kjøhlers rederi. Det var dei første organiserte gruppene som emigrerte frå Norge etter Restaurasjonen i 1825. Mange frå våre bygder var med i denne store gruppa utvandrarar. Dei fleste slo seg ned i Illinois. Det er framleis mange etterkomarar av utvandra Årdalsbuar i Fox River-området i Illinois.

I nedteikningane til Arlen Tvedt i Ankeny i Iowa (med røter frå Årdal) er det lista opp mange Årdalsbuar busette frå 1854 og utover i 1870-80 åra i sentral Iowa. Det var i dette miljøet det store initiativet til innsamling av pengar til ny kyrkje fekk sitt grunnlag. Alt i 1906-1908 hadde nokon sendt pengar heim som dei ønskte skulle brukast til ny kyrkje. Pengane vart sette inn i den då 10 år gamle Årdal Sparebank. Mykje av pengeinnsamlinga vart gjort under storstemnet i 1912 i Forest City i Iowa. Stemnet var i regi av Stavanger Amtlaget der Årdalslaget samtidig blei stifta som lokallag under denne paraplyen. Siste innsamling var i 1915 i Story City. Totalt vart innsamla 32.000 kroner.

Frå grunnsteinlegginga for nyekyrkja 13. juli 1914, las Odd Harald frå eit lengre samtidig referat av ukjent forfattar. Eit resyme av dette er teke med her: Det var mange som reiste frå Ryfylkekaia i Stavanger for å vera med på dette. Mellom desse var det amerikanarar frå Sandnes, Jæren og fleire deler av Ryfylke. Årdal gamle kyrkje var stappfull og mange slapp ikkje inn. Veret utpå dagen var steikande solskin.

Etter gudstenesta var det servering i Bedehuset før turen gjekk til plassen for den nye kyrkja der grunnmuren var reist. Ordførar Lunde heldt tale og saman med Lensmannen la han ein sinkylinder inn i eit rom i grunnmuren. I cylinderen var det eit glas som inneheldt følgjande: Ein bibel, ein beretning om Årdals kulturelle og økonomiske tilstand i 1914, eit eksemplar av dei tre borgarlege dagsaviser i Stavanger, eit festskrift til minnegudstenesta 25. februar d.å., eit stykke av dei gangbare myntane i sølv og bronse. Med dette erklærte ordføraren grunnsteinen for nedlagt "i Faderens og Sønnens og den hellige ånds navn". Norskamerikaneren Johan Ur retta ein stor takk frå seg og sine kollegaer for kva dei fekk i det ærverdige gudshus. Han var sjølv døypt og konfirmert i den gamle kyrkja. Då Årdalsbuane i Amerika bestemte seg for å gje fødebygda ei gåve, fann dei ikkje noko meir passende enn ei ny tidsmessig kyrkje.

Heile forsamlinga flytta seg så til kyrkjegarden ved den gamle kyrkja. Som takk for den store gåva overleverte ordføraren til Johan Ur ei fane til Årdalslaget i Amerika. På eine sida av fana er eit bilete av Årdal sett frå fjorden pluss teksten: "Hilsen fra Aardal i Ryfylke 17. mai 1914." På andre sida er det bilete av den nye kyrkja med omgjevnader og med teksten: "Med tak for Aardals nye kirke." I tillegg Norges våpenmerke og andre dekorasjonar i gull pluss fargane i det norske flag. Ordføraren takka på vegne av Årdals befolkning og gav uttrykk for stor takksemd for kva Årdalsbuane i Amerika hadde gjort for heimbygda si. Johan Ur takka for fana og lova å bringa denne fram. Deretter uttrykte Bertel Bellesen tolkingar av dei kjensler som rørte seg i eit norskamerikansk hjarta ved eit høve som dette. I alt deltok omlag 600 personar. Så langt frå ovannemnde referat.

I den nye kyrkja finst i dag ein oversikt over dei fleste gjevarane og kor mykje dei gav. Dette er nedskrive på eit stort ark som er sett i glas og rama.

For Odd Harald er historia om kyrkja også ein del av hans eigen familiehistorie. Mor hans sin onkel frå Byrkja står på lista over gjevarar. Mor hans er døypt i den gamle kyrkja, men konfirmert i den nye. I år er det 100 år sidan ho vart fødd. Den er også blitt ein del av hans identitet ved å skriva historia om korleis den vart realisert og ved å søkja opp og bli kjent med mange av etterkomarane av dei som sørgde for at kyrkja vart fullfinansiert av utvandra Årdalsbuar i Amerika. Dette er ei unik hending i den norske historia om utvandringa til Amerika.

Jens Inge Børkja (sekretær)

Gratulerer/ Notér deg ...

Vi gratulerer
så hjertelig med dagen i
Mai

Jan Ommundsen	06.
Torleiv Helland	16.
Haldis Austvold	21.
Ingrid Lekvam	21.
Harald Veland	29.

Notér deg ...

Vi minner om Tubfrim-
innsamlingen som alltid pågår.
Anna Olaug er nå kontaktperson i
Ryfylke Lodge, og vi skal ha
levert til henne før 1.mai.
Undersøk med Anna Olaug om
du fortsatt kan levere etter den
tid.

Vi minner også om den
annonserte vervekampanjen i
desember nummeret :
**VERVEKAMPANJE-Sons of
Norway D8
1.november 2013 – 31.mai 2014**
- der du kan vinne :

1. premie: Gavebrev på 2
flybilletter til valgfri destinasjon i
USA som Icelandair flyr.

Premien går til den som i
perioden verver flest medlemmer,
minimum 10 nye. Ved likt antall
blir det trekning.

2. premie: SoN effekter + 20
flaxlodd til verdi kr. 1000,- ved
verving av minimum 5
medlemmer.

3. premie: SoN effekter + 10
flaxlodd til verdi kr. 500,-

***

Gammelt-nytt fra avisen "**Minnesota Posten**" nr 39-2. årgang

Trykket i Minneapolis 28. august 1958

Artiklene i "Minnesota Posten" ble trykket på norsk og engelsk. De som var på engelsk, blir på engelsk også her i medlemsbladet. Tilsvarende for de som var på norsk.

STORE BEGIVENHETER I STAVANGER

Ved Toralv Lura

Stavanger – Det har vært en begivenhetsrik sommer – 1958 – som nå holder på å ebbe ut. Og la det være sagt med en gang – den har vært vellykket men været har vært ringt.

Tirsdag 11. juni ankom flere passasjerer med fly til Sola og av de ca. 60 passasjerer gikk vel 20 tyve av på Sola. Det var amerikanere som skulde være med til Stavanger Amtlagets Storstevne i hjembyen, i dagene fra 4de-6te juli.

Lagets sekt. Pastor Andrew Hegre, hadde det travelt, han skulle til Stavanger for å forberede stevnet og tale med Stavangerkomiteen. Mr. B.O. Tuntland fra Beresfjord og hans hustru – hadde aldri før vært i Gamlelandet, men begge to talte en uforfalsket Hjelmelandsdialekt. På samme flyet kom Mr. and Mrs. Lars Nelson, Elmore Minn. Det er nå over 40 år siden de tok ut til Amerika, og nå gledet de sig til å besøke venner og kjenninger i Sandviken og andre steder.

Den gjæve farmeren Sverre Gjesdal hadde med sin datter, og hun skulle nå få oppleve farens fødeland Norge. Enkefru Martha Halvorsen, hadde vært i USA i 48 år. Fru Halvorsen hadde sin svigerdatter med sig hjem. Der var frammøtt store skarer av folk og alle disse hadde noen de skulle hilse velkommen til.

Alle disse kvinner og menn som kom med flyet, gledet sig til å få hilse "sine" landsmenn velkommen til Norge – for allerede dagen etter ankom båten (*Amerikabåten*, red. anm.) med Lagstyret og enda flere som skulle være med på stevnet. Det ble en hel folkefest på kaien da båten la til, og enda det var noe tidlig om morgenen var det stappfullt av mennesker som ville hilse dem velkommen som gikk i land.

De første som kom på landgangen fra skipet, var formannen Pastor Klungstvedt og viseformannen Pastor Petersen, Stavanger bys ordfører Gjøstein var og kommet på landgangen og hilste på "Ferden" velkommen til Stavanger. Klungstvedt takket for den varme velkomsthilsen laget fikk ved ankomsten til hjembyen. Det var underholdning av Randaberg mannskor og et guttemusikkorps. Etter at passasjerene hadde fått sine reisesaker i land, gikk alle de tilreisende i en parade til Domkirken hvor den offisielle mottakelse fant sted. Det ble en høytidsfull stund i kirken, og jeg tenker at mange av de tilstedeværende hadde gledet sig til å komme i denne gamle kirken som tankene så mangen gang gikk til når de i ensomme stunder tenkte på dem der hjemme.

Organist Sagen gledet mange med sitt herlige preludium "Amerikansk Hymne" og etter salmen: "Vår Gud han er så fast en borg" var sunget talte Biskop Martinussen. Biskopen hadde mange gode ord til dem som var kommet den langer vei for å se mor og fars land, og han ønsket dem alle sammen god tid her hjemme.

Det var hyggelig å møte så mange kjenninger fra USA. Utenfor kirken møtte jeg således Mr. Bernhard Benson og datteren Miss Harriet som var kommet til Norge med båten, som ankom den 15. Mai. Benson bor på Finnøy under sitt opphold her hjemme.

Og så går det slag i slag. Stevne på Rennesøy sammen med misjonssambandet søndag 15. juni. Concordia koret kom til Sandnes 24. juni og fikk en flott mottakelse på Rådhusplassen der. Koret hadde en konsert samme dag i Høylandskirken og en konsert i Stavanger Domkirke dagen etter. Folket var aldeles betatt av dette koret som har så mange muligheter. Etter konserten i kirken, takket Domprost Svanholm koret i en tale framført på engelsk og overrakte korets dirigent herr Christiansen en vakker blomsterbukett i norske farger.

forts. n. nr. (den avisen mangler vi, så artikkelen er dermed slutt)

Benson hjemme igjen

Bernhard Benson og datter Harriet har nettopp kommet tilbake fra en tre-måneders tur til Scandinavia. Mr. Benson som er president av Stavanger-laget Minneapolis, var meste av tiden på Finnøy hvor han er født. Men han fikk seg en liten svipptur til Kjøbenhavn på veien til Amerika. Det var femte gang han er hjemme siden 1922, og reiser gjerne igjen om han "får råd", sier han. For datteren Harriet, som er sykesøster på Northwestern hospital og født i Minneapolis, var det annen gang hun besøkte Norge. Hun var også en tur til Sverige og Danmark med venner herfra.

***

GÆLI NUKK!

To karjoler tørnet i hop en halvmørk høstkveld. Det knaket riktid stygt, begge fikk rygget litt og ble sittende og se på hverandre i halvmørket. Så sier den ene:

- Men, er itte du ifrå Opseth?

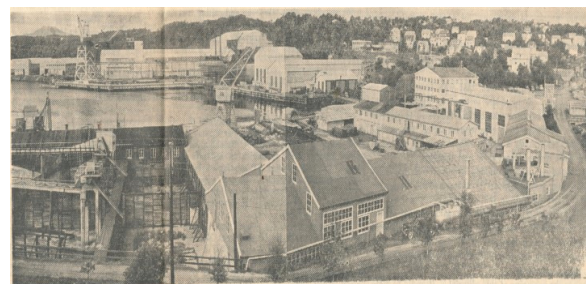
- Å, nei, svarte den andre – og fortsatte: - Det er da gali nukkk lell!

FORKLARINGEN

- Hvordan kan det henge sammen at en kvinne på 35 år virker så mye eldre enn en mann på 35?

- Det kan nok komme av at hun ofte virkelig er eldre enn mannen på 35.

***

Norges største skipsverft er vokset fram på Stord, der A/S Stord Verft fra en meget beskjeden begynnelse for få år siden er blitt et stort industriforetagende med 1000 mann på lønnslisten. Fylkesmann Mons Lid åpnet nylig verftets nye kjempedokk, som kan bygge skip på 65.000 tonn og ved relativt enkle utvidelser gi plass for 120.000 tonnere dersom det blir nødvendig. I nær fremtid begynner verftet byggingen av en 35.000 tonner for Melsom & Melsom i Larvik,, etter at en 6.400 tonner nylig ble overlevert til Fearnly & Eger, Oslo.

***

Kjærlighet, armod og eventyrlyst

Ryfylke Lodge
har kjøpt ...

Fra «Lokalhistorisk magasin»

Meldingsblad for Landslaget for lokalhistorie og Norsk lokalhistorisk institutt

Nr. 4, 2006, Årgang 17

Kilde: <http://www.lokalhistorie.no/lm/LM406.pdf>

Bilde fra «fotoalbum» samlet inn av elever ved Berge ungdomsskole

I min ungdoms vår, da jeg studerte historie, var det mye snakk om «push» og «pull»-faktorer når det gjaldt utvandringen til USA. Hva «puffet» folk til å reise og hva «trakk» i den andre enden? På dette finnes det helt sikkert en mengde svar, og mange fasetter. Men for å trekke det ned på et lokalt plan kan jeg komme med et par eksempler fra min egen slekts historie.

Oldefar Lars, en etter sigende flott, ung herremann forelsket seg i Bertine like før forrige århundreskifte. Men mens Lars var fra en vanlig småbrukerfamilie i utkanten av Trondheim, var Bertine datteren til en fengselsdirektør. Så selv om Bertine så god råd for Lars, ble ikke denne alliansen akseptert av hennes foreldre. Lars kjøpte dermed billett til Amerika i på midten av 1890-tallet. Ikke lenge etter fikk Bertine med seg en yngre søster og reiste etter. Alle tre endte opp i byen La Crosse i Wisconsin, hvor Lars og Bertine giftet seg i 1895. Her fikk de to sønner, Arthur og Leif, og da bestemor var på vei i 1900, vendte de tilbake til Norge. I mellomtiden hadde gemyttene roet seg, og den lille familien ble ønsket velkommen hjem. Lars ble etter hvert overkonduktør på jernbanen og sammen fikk parete 11 barn.

Oldeforeldrene mine på den andre siden bodde på husmannsplasser under Reins kloster. De fleste ungdommene på slike plasser gikk på «dagsing» (dagarbeid) på klosteret eller andre større gårder i nærheten. Mulighetene for å arbeide seg opp var få. I ditt eget nærmiljø var det nesten umulig å komme seg ut av husmanns-kategorien. Dette var nok hovedårsaken til at den eldste sønnen til Martha og Petter, Elias, reiste til Canada i 1917. Etter hvert kom også brødrene Martin, Einar og Kristian over. De bosatte seg i nærheten av hverandre, men hjemturene ble få, særlig på Elias.

Også oldemor fikk en stor barneflokk, ti unger i alt, og alle var ikke født ennå da Elias reiste ut som tyveåring. Slik hadde det seg at da samtlige søsken var samlet i oldemors 90-års dag i 1964, ble Elias sittende sammen med sin yngste bror, Ole. «Ja, nå er det lenge siden vi har sittet sammen, du», sa Elias, vel vitende om at de faktisk *aldri* hadde sittet sammen...

Elias døde like etter hjemkomsten til Canada. Martin og Einar bosatte seg der for godt, mens Kristian kom hjem etter noen år. Kanskje var det fordi Kristian og kona Oline ikke hadde noen barn, og at det derfor var mer naturlig for dem å bli gamle i Norge, i nærheten av slekt og venner. De andre brødrene har stor etterslekt i Canada, og båndene holdes ved like. Amerika. Mulighetenes land. Egnet seg både til å realisere forbudt kjærlighet, ønsket om å arbeide seg opp her i verden og som utløp for ungdommelig eventyrlyst. Noen klarte det, andre ikke. I dette nummeret forsøker vi å belyse ulike sider av utvandringen til Amerika, og å gi tips om hvordan du og ditt lag kan finne litteratur og hjelpemidler for å fortsette den spennende jakten på vår rike utvandringshistorie! Redaksjonen vil samtidig benytte anledningen til å ønske våre lesere ei god jul og et riktig godt nytt år!

Audhild Brødreskift (redaktør)

Ryfylke Lodge har kjøpt egen printer for å skrive ut medlemsbladene – som skal sendes pr. post.

Alle medlemmene vet vel at vi i mange år har fått medlemsbladet printet ut hos bedriften «Comrod AS», Tau. Dette er gjort av Solfrid. Hun har klistret på adresselapper, fått dem riktig frankert og levert dem på postkontoret for avsendelse til medlemmer som ikke har e-post.

Tiden nærmer seg for at hun vil slutte med dette. Styret har en stund vurdert hva vi da skal gjøre.

Styret har avtalt med lodge-sekretær Jens Inge Børkja at fra og med dette Mai-bladet skal han ta over oppgavene som Solfrid har hatt i forbindelse med utsendelse av bladet. Vi regner med at både Jens Inge og Anna vil dele på jobben.

Styret har derfor nylig kjøpt egen fargelaserprinter – type Brother DCP9020CDW, som Jens Inge og Anna har installert hjemme hos seg. De vil få anledning til å bruke den privat også.

Styret kommer til å skrive avtale med dem om fordeling av bruken.

Avtalen vi hadde med «Comrod AS», ga oss billige utskrifter. Når vi nå skriver ut selv, kan det se ut som det blir noe dyrere, men det avhenger om vi finner rimelige steder å kjøpe inn papir etc. fra. Vi vil prøve å bruke mindre farge på sidene enn vi har gjort før, men vi får finne ut hvor stort forbruket av tonerpulver og papir blir før vi endrer for mye. Første endring ser dere i dette bladet.

Så, ... bladet kommer iallfall til å bli avsendt fra Jens Inge/Anna – trolig fra Årdal/Hjelmeland – regner vi med.

Tau, 13.04.2014
Kåre Abrahamsen
Red.

Returadresse:
JENS INGE BØRKJA
BØRKJA, 4130 HJELMELAND

Sendes til:

VELKOMMEN TIL MEDLEMSMØTE ONSDAG 14.05-2014
KL. 19.00 (merk tid og sted)
PÅ VAULALI, BJØRHEIMSBYGD

Saker: - Vanlige møtesaker
Foredrag: - Ingebjørg Tungland - tema: "17. mai - nasjonaldagen i ord og toner"
Loddtrekning av medbrakte gevinster

Velkommen til deg - og ta med venner.

STYRET

	<p>Jørpeland</p> <p>RYFYLKE bakeri & konditori Avd. JØRPELAND Bakeri tlf 51 74 72 87 Kafé tlf 51 74 64 24 Fax tlf 51 74 91 44 Brød og haker - varmretter Åpent hverdager 08-16.30 Torsdag 08-19 Lørdag 08-15</p>	<p>Tau</p> <p>JONSOKBERGET kafé Tlf 51 74 24 22 Åpent hver dag fra 11-15 Middag Torsdag er lomledag Ryfylke Kafé & Konditori Avd. Jonsokberget Tlf. 51 74 24 22</p>	<p>Tau</p> <p>Avd. TAU Tlf. 51 74 38 08 Brød og haker Åpent hverdager 08-16 Fredag 08-17 Lørdag 09-14</p>	<p>Tau</p> <p>TAUTUNET kafé Tlf 51 74 23 40 Åpent hver dag 11-15 Middag Onsdag er lomledag Ryfylke Kafé & Konditori Avd. Tautunet Tlf 51 74 23 40</p>
---	--	---	---	---

OPPLEVELSESREISER TIL USA

SOLHEIM TOURS

Kristin og Terje Solheim

Mobil telefon: (+47) 90138683

Postadresse: Solheim Gård, 4820 Froland

E-post: tesolh2@online.no www.solheimtours.com